

DORPSPLAN 2023

NATUUR EN STILTE, DIT IS KOOTWIJK

In 2023 opgesteld door inwoners als input voor de gebiedsagenda van de Gemeente Barneveld voor Kootwijk

Inleiding

Parel in het Zand

Kootwijk is een eeuwen oud dorp dat al sinds jaar en dag deel uit maakt van de gemeente Barneveld. Kootwijk heeft ongeveer 300 inwoners en het is de kleinste kern van Barneveld. Kootwijk is een landelijk gelegen dorp met een karakteristiek beeld, volledig omgeven door natuur. Deze landelijke ligging midden in de natuur is een van de sterke punten van het dorp, zoals ook in dit dorpsplan duidelijk naar voren komt.

De Brink is de historische kern van ons dorp, waarop de oude kerk het middelpunt vormt, met eromheen enkele oude boerderijen, oudere en nieuwere huizen en twee horecabedrijven. Kootwijk kent geen industriële activiteit en er wordt niet, of slechts zeer beperkt, landbouw of veeteelt bedreven.

Aanpak herijking dorpsontwikkelingsplan

In oktober 2023 heeft de dorpsvereniging Kootwijk Vooruit onder alle stemgerechtigde inwoners van het dorp een enquête gehouden. Hierbij is het dorpsontwikkelingsplan uit 2018 als basis gebruikt. Per onderwerp is uitgevraagd of de tekst uit 2018 anno nu nog actueel is en welke zaken moeten worden toegevoegd. De enquête is ingevuld door 119 inwoners en de uitslagen zijn met behulp van een klankbordgroep van inwoners verwerkt tot dit vernieuwde dorpsontwikkelingsplan genaamd Dorpsplan 2023.

Focus op natuur!

Uit de enquête van oktober 2023 blijkt dat inwoners de natuur het belangrijkste onderwerp vinden. 60% van de respondenten heeft de natuur op plek 1,2 of 3 gezet van de prioriteiten in het dorp. Op nummer twee staat duurzaamheid (57%) en een gedeelde derde plaats voor is er voor Verkeer (44%) en Bouwen & wonen (43%).

De overige onderwerpen scoren: Recreatie & ondernemen (36%), Voorzieningen (34%) en Leefbaarheid (27%). In de respons is duidelijk te lezen dat veel onderwerpen weer een link hebben naar de natuur. Inwoners beargumenteren hun antwoorden veelal met 1. het beschermen/verbeteren van de natuur en 2. het behoud van de rust en de kleinschaligheid van het dorp.

Input voor de gebiedsagenda

In dit dorpsplan vragen we de gemeente om in de gebiedsagenda tenminste de volgende drie hoofdonderwerpen uit te werken. We lichten deze verderop nader toe.

1. Toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen
2. Vertragen en beperken van verkeer
3. Realiseren van een aantal voorzieningen

Natuur en stilte, dit is Kootwijk

De prachtige natuur in en rondom Kootwijk is veruit het meest gewaardeerde goed van de inwoners van Kootwijk. Voor velen een reden dat men hier naartoe is getrokken. Ook de rust en kleinschaligheid van Kootwijk wordt gewaardeerd en verdedigd. De inwoners zijn niet de enigen die dit vinden. De provincie Gelderland heeft het belang van de ligging van Kootwijk en de omringende natuur onderkend in haar project: Belevingsgebieden Veluwe. Daarin maakt Kootwijk deel uit van de Stille Veluwe. In een notitie schrijft de provincie daarover:

“Het volgt dat dit belevingsgebied niet bedoeld is om de massa aan te trekken. De rust voor fauna, flora - en voor de mensen - zal immers op één moeten staan. Men zoekt naar manieren om het drukke leven even te ontsnappen en delen van zowel de jongere als de oudere generaties krijgen steeds meer aandacht voor rust en natuur. Er is een brede maatschappelijk behoefte aan plekken waar je tot rust komt. Bezinning, even weg van de alom aanwezige prikkels”.

Ook de inwoners zien dat het gebrek aan bepaalde voorzieningen maakt dat Kootwijk niet aantrekkelijk is voor bezoekers die moeten worden vermaakt, maar juist wel voor een specifieke doelgroep: natuurliefhebbers. Mensen die hier wonen of het dorp bezoeken worden aangetrokken door de bijna oneindige mogelijkheden van ‘trage en stille’ recreatie zoals wandelen, fietsen en paardrijden.

Voor Kootwijkers staat wonen in en om de natuur en het beschermen van de Natura 2000 status voorop. De natuur rondom Kootwijk bestaat enerzijds uit bos en heide, anderzijds uit de grootste (nog stuivende) zandverstuiving van West-Europa: het Kootwijkerzand. Dat de omgeving van Kootwijk belangrijke natuurwaardes kent, blijkt eens te meer uit de recreatiezoneringsplannen van de provincie Gelderland. Grote delen van de omgeving van Kootwijk zijn ingedeeld in de zones C (de stille, eindeloze Veluwe) en D (de ongerepte en kwetsbare Veluwe). Vanaf 2024 worden dan ook aanzienlijke delen van de natuur rondom Kootwijk, zoals delen van het Kootwijkerzand en van de heidegebieden, in het broedseizoen afgesloten voor bezoekers. Op de zandverstuiving leven en broeden zeldzame en beschermde vogels, waaronder de nachtzwaluw, de boompieper en de tapuit, die een belangrijke signaalfunctie vervullen voor de stand van de kwaliteit van de natuur in het gebied. Daarnaast zien we in de bossen van Kootwijk en op het Kootwijkerzand reptielen zoals de zandhagedis, hazelwormen, gladde slangen en adders. Maar ook zeldzame insecten zoals de kleine heivlinder en de zanddoorworm, die in dreigende houding lijkt op een schorpioen. In de bossen rondom Kootwijk lopen naast edelherten, reeën, wilde zwijnen, dassen, boommarters, hazen, een enkel konijn en inmiddels ook wolven.

1. Toetsingskader voor ontwikkelingen in Kootwijk

De consequenties van kiezen voor natuur

Kiezen voor stilte en natuur en het respecteren van Natura 2000 heeft belangrijke consequenties voor de inwoners maar ook voor ondernemers, recreatie, verkeer en een gemeentelijk beleid dat bij Kootwijk past.

In de toekomst zullen er ongetwijfeld nieuwe ontwikkelingen zijn die Kootwijk raken. Bij elke ontwikkeling zullen alle partijen die daarbij betrokken zijn, er rekening mee moeten houden dat er geen nadelige gevolgen mogen zijn voor de natuur, de stilte en de kleinschaligheid van het dorp. We noemen dit een toetsingskader. De waarden van Kootwijk die minimaal behouden, zo niet verbeterd, moeten worden zijn:

1. Natuur
2. Stilte
3. Kleinschaligheid

Gevolgen voor recreatie en ondernemen

Het gevolg van deze waarden is dat er beperkingen zitten aan ontwikkelingen voor recreatie en ondernemers binnen het dorp. Bij een kleinschalig en stil dorp past bijvoorbeeld geen uitbreiding van de omliggende vakantieparken. Tegen een kwalitatieve impuls van de recreatieparken, met name de Berkenhorst, is geen bezwaar. Tegen uitbreiding van het aantal vakantiewoningen en het toevoegen van faciliteiten (zoals een congrescentrum) is nadrukkelijk wel bezwaar (59% tegen - 34% niet tegen), omdat deze zouden kunnen leiden tot een ander type bezoeker en een aanzienlijke toename van het aantal verkeersbewegingen. Binnen Kootwijk past geen uitbreiding van faciliteiten voor recreatie en/of grootschalig ondernemen. Zou een dergelijke vergunning worden aangevraagd, dan zien we binnen Kootwijk hiervoor geen mogelijkheden.

Gevolgen voor bouwen

Er bestaat binnen Kootwijk vooral behoefte aan het behouden van de kleinschaligheid van het dorp. Hierbij past dus geen of slechts beperkte groei.

Als er dan toch beperkte groei moet komen, dan zou dit vooral moeten gaan naar woningen voor ouderen en jongeren (1 of 2 persoonshuishoudens, 50%) en jonge gezinnen (39%). Dat betekent dat er in dat geval gedacht wordt aan betaalbaar en/of levensloopbestendig bouwen. Die bebouwing zou dan goed in de landelijke omgeving moeten passen, waarbij ook gedacht wordt aan tiny houses, off-grid wonen of een knarrehof als woonvormen.

Verder uit de enquête:

- Een deel van de inwoners zou het op prijs stellen om voor ons dorp een bouwstijlvisie te ontwikkelen (50% voor, 11% geen mening, 39% tegen).
- 28% van de inwoners zou graag huurwoningen zien voor de genoemde doelgroepen.
- Er blijkt animo voor bouwen op eigen terrein/erf (30%) en mantelzorg woningen op eigen terrein (25%). De percelen grond bij de woningen in Kootwijk zijn relatief groot en er is op die manier kans om wel het aantal betaalbare woningen te vergroten zonder hiervoor natuurwaarden op te geven.
- Weinig behoefte aan meer grote villa's (slechts 15%).

Gevolgen voor - en noodzaak van - duurzame ontwikkelingen

Door de geïsoleerde ligging van Kootwijk verwachten we dat nieuwe kabels voor het uitbreiden van het overvolle elektriciteitsnetwerk ons dorp niet snel zullen bereiken. De inwoners van Kootwijk zien duurzaamheid als een belangrijk thema en we verwachten daarom dat de elektrificatie van het dorp snel haar volle omvang bereikt (elektrische auto's en kookplaten, warmtepompen die gas vervangen, etc.). Dan zal de elektriciteitsbehoefte met een factor drie of vier toenemen, terwijl Kootwijk nu al regelmatig grote en langdurige stroomstoringen ervaart.

In Kootwijk is een werkgroep actief die zich buigt over de mogelijkheden om het dorp voor 2030 niet alleen van het aardgas af te koppelen maar ook nagenoeg energieneutraal te maken. Daarbij wordt gedacht aan voor de hand liggende zaken als verbeteren van de isolatie van woningen, het opwekken van zonne-energie en klein- en grootschalige opslag van energie. Dit zou de druk op het energienet verlagen en een grote stap zijn naar verduurzaming. Duurzaamheid staat bij de inwoners op nummer 2 van prioriteiten in ons dorp.

Gevolgen voor verkeer

Kiezen voor stilte, natuur en het respecteren van Natura 2000 heeft ook belangrijke consequenties voor de hoeveelheid uitstoot van het verkeer. Naast de punten van overlast die we in het volgende hoofdstuk bespreken, is de druk op de natuur een grote zorg voor de inwoners.

2. Verkeer beperken en vertragen

Kootwijk ziet verkeersoverlast als één van de grootste problemen en zorgen van de inwoners. Bij een Natura 2000-dorp en de Stille Veluwe past de huidige verkeerssituatie in het dorp niet. Snelheidsbeperkende maatregelen en het autoluw maken van het dorp zijn al jaren veel genoemde denkrichtingen. Sinds het DOP in 2018 kent Kootwijk een werkgroep Verkeer en Parkeren die zich vanuit het dorp heeft ingezet om te komen met oplossingen. Tot dusver is het lastig gebleken om resultaten te behalen. We leggen in ons dorpsplan daarom opnieuw nadrukkelijk de aandacht op deze problematiek.

1. Inwoners merken dat verkeer te hard rijdt, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Met name binnen de bebouwde kom en rondom de Brink wordt dit als gevaarlijk en zelfs bedreigend ervaren. Over het inzetten van snelheidscamera's zijn de inwoners in dorp verdeeld, met een lichte voorkeur voor wèl inzetten (39%).
2. Groepen toeristisch verkeer, met name motorrijders die geen bestemming hebben in Kootwijk en puur voor hun plezier in de zomermaanden door Kootwijk rijden. Kootwijk staat in veel boekjes als 'mooie' route door de Veluwe voor groepen die tochten willen maken. Deze groepen voegen niets toe aan Kootwijk en laten niets achter dan geluidsoverlast en CO₂-uitstoot, wat niet past bij een Stille Veluwe. We willen deze groepen weren uit Kootwijk.
3. Doorgaand vrachtverkeer dat geen bestemming heeft in Kootwijk en dat genoeg alternatieven heeft om anders te rijden, willen we niet meer door ons dorp. Een verzoek tot een verbod op doorgaand vrachtverkeer ligt reeds bij de gemeente en deze behoefte wordt in de enquête wederom bevestigd.
4. Zwaar landbouwverkeer, dat op momenten van (landbouw)werkzaamheden in de omgeving van Kootwijk in groten getale door ons dorp rijdt, veroorzaakt overlast door veel te hard en roekeloos te rijden.
5. De schoolgaande jeugd naar Apeldoorn blijft een punt van zorg. Zij creëren regelmatig verkeersonveilige en/of overlast gevende situaties. We weten dat de politie en de school reeds acties ondernemen richting scholieren en ouders en dat waarderen we. Helaas is daarmee de overlast nog niet opgelost.

3. Voorzieningen en leefbaarheid

Kootwijk is verstoken van nagenoeg alle voorzieningen. Het dorp is niet bereikbaar met openbaar vervoer, er is geen enkele vorm van zorg, er is geen school, er zijn geen winkels, sportzalen of sportvelden. De inwoners vinden dit over het algemeen geen probleem en accepteren dit als gevolg van het wonen in een klein dorp in en nabij de natuur.

Op een aantal gebieden is het toch wenselijk om de leefbaarheid in het dorp te vergroten door het realiseren van een aantal voorzieningen. Voor een levendig (levend!) dorp met eigenheid en sociale cohesie zijn een paar basisvoorzieningen essentieel. Niet alleen nu, maar ook voor de komende decennia.

1. Huisartsenpost dichterbij

Kootwijkers zijn aangewezen op de huisartsenpost (en daarmee ook het ziekenhuis) in Amersfoort of Ede in het geval van nood. Beide liggen, buiten de spits, op ruim een half uur rijden van Kootwijk. In Apeldoorn is een huisartsenpost op 17 kilometer en 'slechts' 18 autominuten, maar hier worden Kootwijkers niet geaccepteerd als patiënt. Tel daarbij op de aanrijdtijd van ambulances van ruim een half uur, dan besef je al snel dat Kootwijkers een probleem hebben. We willen dat Kootwijkers naar de huisartsenpost (en daarmee het ziekenhuis) in Apeldoorn kunnen.

2. Verbeteringen rondom de Brink

Naast handhaving zien de inwoners graag een aantal verbeteringen in en om de dorpskern (De Brink) met als belangrijkste doel om de verkeerssnelheid in het dorp significant te vertragen en daarmee de leefbaarheid rondom de Brink te verbeteren. Een aantal ideeën zijn: autoluw maken tot een verblijfsgebied met 'auto te gast', meer ruimte voor recreëren op de Brink en betere parkeermogelijkheden in de omgeving.

3. Een dorpshuis

Een ruimte die met regelmaat deze functie zou kunnen vervullen, wordt node gemist en kan een essentiële bijdrage leveren aan het sociale welzijn van Kootwijkers. Een ontmoetingsplek waar door Kootwijkers zelf, zou deze ruimte beschikbaar komen, al veel mogelijke invullingen voor zijn bedacht. Van een periodieke borrel tot spelletjes, yoga, breicafé, vergaderlocatie voor dorpsvereniging Kootwijk Vooruit en de dames van de Passage, tot en met een pakket afhaalpunt/automaat.

4. Blad, snoei- en tuinafval

Dit verdwijnt overwegend via groene containers uit het dorp. Wanneer een inwoner grotere hoeveelheden kwijt moet (wat in Kootwijk vaak voorkomt, zeker in het najaar) dan is er geen andere oplossing dan naar de milieustraat Ottelaar in Barneveld te rijden. De rit daar naartoe is milieubelastend, terwijl de bodem van Kootwijk extreem schraal is. De inwoners van Kootwijk zien het als een kans voor milieu en bodem om lokaal een plek te creëren waar we snoei- en tuinafval kwijt kunnen en waar we direct compost van kunnen maken.

5. Treinstation Stroe

Kootwijk is niet aangesloten op het openbaar vervoer. De meeste inwoners snappen en accepteren dit en doen vrijwel alles per auto. Voor (schoolgaande en studerende) jongeren en mensen zonder auto is dit echter wel een uitdaging. Al langere tijd bereiken ons berichten over een mogelijk treinstation in Stroe. Kootwijk juicht dit van harte toe. Daarnaast zouden inwoners graag ook een busverbinding gerealiseerd zien tussen Kootwijk, de omliggende dorpen en het toekomstig treinstation. Dit zou zowel praktisch als klimaattechnisch gezien een betere ontsluiting van Kootwijk betekenen.

Conclusie

De inwoners van Kootwijk vinden het goed toeven in ons kleine groene dorp. Men voelt zich veilig en de sociale cohesie is goed. Voor nagenoeg alles kan Kootwijk rekenen op vrijwilligers (o.a. voor sociale activiteiten en werkgroepen in Kootwijk Vooruit, zwerfvuil opruimen, Kootwijk Groen, Kootwijk Energie Neutraal en verschillende culturele initiatieven) die zich inzetten voor hun dorp. Mensen zijn erg betrokken en praten graag mee over de onderwerpen die spelen.

Men accepteert dat er niet veel voorzieningen zijn in Kootwijk. De inwoners hebben slechts behoefte aan een enkele verbetering van de voorzieningen. De natuur, de stilte en de kleinschaligheid zijn de Kootwijkers dierbaar en men verdedigt deze waarden met verve. Voor de toekomst is het daarom belangrijk om deze waarden mee te nemen in alle besluiten over het dorp.

Het verkeer is de grootste zorg, die bovendien al jarenlang gevoeld wordt in het dorp. Op ieder wijkplatform en in alle bijeenkomst in het dorp komt dit onderwerp terug. Bovendien ziet het er naar uit dat, wanneer we niets doen, de verkeersdrukke nog verder zal toenemen door de groei van de omliggende gemeenten en dorpen. Er is echt actie nodig om het verkeer in Kootwijk te vertragen en te verminderen.

Nawoord

Bij het opstellen van dit dorpsplan hebben een klankbordgroep van inwoners (bestaande uit Marjo van den Berg, Geertje van den Brink, Friso van Emst, Jeroen Leuring, Walter Vesters en Marien Visser) en het bestuur van Kootwijk Vooruit (bestaande uit Roel van Ee, Nicolette Bakhuisen, Corrie Ekkelenkamp en Eveliene de Jager), op basis van het eerdere DOP uit 2018 en de uitslag van de enquête in 2023, keuzes gemaakt. Zo zijn in het dorpsplan 2023 alleen die onderwerpen overgenomen die direct herleidbaar zijn naar een behoefte uit het DOP 2018 of die duidelijk naar voren zijn gekomen uit de enquête. De uitslag van de enquête is per email gedeeld met de inwoners. De uitslag is ook nog op te vragen via info@kootwijkvooruit.nl.

Een aantal zaken heeft het Dorpsplan 2023 niet gehaald, maar noteren we hier als een onderwerp om eens verder over te praten met elkaar, bijvoorbeeld op een wijkplatform.

Overgenomen van de voormalige DOP werkgroepen:

- Te veel verkeersborden in het dorp (DOP werkgroep Verkeer & Parkeren)
- Adviesrapport met o.a. verbeteren van de biodiversiteit (DOP werkgroep Natuur). Dit onderwerp is ook een aantal keer in de enquête genoemd.

Genoteerd uit meerdere reacties op de open vragen van de enquête:

- Oproep voor een wolven-plan (natuur en veiligheid)
- Regenwater niet via het riool Kootwijk weer laten verlaten (natuur)
- Cameratoezicht bij de ingangen van het dorp (veiligheid)

DORPSPLAN 2023

NATUUR EN STILTE, DIT IS KOOTWIJK

In 2023 opgesteld door inwoners als input voor de gebiedsagenda van de Gemeente Barneveld voor Kootwijk

Inleiding

Parel in het Zand

Kootwijk is een eeuwen oud dorp dat al sinds jaar en dag deel uit maakt van de gemeente Barneveld. Kootwijk heeft ongeveer 300 inwoners en het is de kleinste kern van Barneveld. Kootwijk is een landelijk gelegen dorp met een karakteristiek beeld, volledig omgeven door natuur. Deze landelijke ligging midden in de natuur is een van de sterke punten van het dorp, zoals ook in dit dorpsplan duidelijk naar voren komt.

De Brink is de historische kern van ons dorp, waarop de oude kerk het middelpunt vormt, met eromheen enkele oude boerderijen, oudere en nieuwere huizen en twee horecabedrijven. Kootwijk kent geen industriële activiteit en er wordt niet, of slechts zeer beperkt, landbouw of veeteelt bedreven.

Aanpak herijking dorpsontwikkelingsplan

In oktober 2023 heeft de dorpsvereniging Kootwijk Vooruit onder alle stemgerechtigde inwoners van het dorp een enquête gehouden. Hierbij is het dorpsontwikkelingsplan uit 2018 als basis gebruikt. Per onderwerp is uitgevraagd of de tekst uit 2018 anno nu nog actueel is en welke zaken moeten worden toegevoegd. De enquête is ingevuld door 119 inwoners en de uitslagen zijn met behulp van een klankbordgroep van inwoners verwerkt tot dit vernieuwde dorpsontwikkelingsplan genaamd Dorpsplan 2023.

Focus op natuur!

Uit de enquête van oktober 2023 blijkt dat inwoners de natuur het belangrijkste onderwerp vinden. 60% van de respondenten heeft de natuur op plek 1,2 of 3 gezet van de prioriteiten in het dorp. Op nummer twee staat duurzaamheid (57%) en een gedeelte derde plaats voor is er voor Verkeer (44%) en Bouwen & wonen (43%).

De overige onderwerpen scoren: Recreatie & ondernemen (36%), Voorzieningen (34%) en Leefbaarheid (27%). In de respons is duidelijk te lezen dat veel onderwerpen weer een link hebben naar de natuur. Inwoners beargumenteren hun antwoorden veelal met 1. het beschermen/verbeteren van de natuur en 2. het behoud van de rust en de kleinschaligheid van het dorp.

Input voor de gebiedsagenda

In dit dorpsplan vragen we de gemeente om in de gebiedsagenda tenminste de volgende drie hoofdonderwerpen uit te werken. We lichten deze verderop nader toe.

1. Toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen
2. Vertragen en beperken van verkeer
3. Realiseren van een aantal voorzieningen

Natuur en stilte, dit is Kootwijk

De prachtige natuur in en rondom Kootwijk is veruit het meest gewaardeerde goed van de inwoners van Kootwijk. Voor velen een reden dat men hier naartoe is getrokken. Ook de rust en kleinschaligheid van Kootwijk wordt gewaardeerd en verdedigd. De inwoners zijn niet de enigen die dit vinden. De provincie Gelderland heeft het belang van de ligging van Kootwijk en de omringende natuur onderkend in haar project: Belevingsgebieden Veluwe. Daarin maakt Kootwijk deel uit van de Stille Veluwe. In een notitie schrijft de provincie daarover:

“Het volgt dat dit belevingsgebied niet bedoeld is om de massa aan te trekken. De rust voor fauna, flora - en voor de mensen - zal immers op één moeten staan. Men zoekt naar manieren om het drukke leven even te ontsnappen en delen van zowel de jongere als de oudere generaties krijgen steeds meer aandacht voor rust en natuur. Er is een brede maatschappelijk behoefte aan plekken waar je tot rust komt. Bezinning, even weg van de alom aanwezige prikkels”.

Ook de inwoners zien dat het gebrek aan bepaalde voorzieningen maakt dat Kootwijk niet aantrekkelijk is voor bezoekers die moeten worden vermaakt, maar juist wel voor een specifieke doelgroep: natuurliefhebbers. Mensen die hier wonen of het dorp bezoeken worden aangetrokken door de bijna oneindige mogelijkheden van ‘trage en stille’ recreatie zoals wandelen, fietsen en paardrijden.

Voor Kootwijkers staat wonen in en om de natuur en het beschermen van de Natura 2000 status voorop. De natuur rondom Kootwijk bestaat enerzijds uit bos en heide, anderzijds uit de grootste (nog stuivende) zandverstuiving van West-Europa: het Kootwijkerzand. Dat de omgeving van Kootwijk belangrijke natuurwaardes kent, blijkt eens te meer uit de recreatiezoneringsplannen van de provincie Gelderland. Grote delen van de omgeving van Kootwijk zijn ingedeeld in de zones C (de stille, eindeloze Veluwe) en D (de ongerepte en kwetsbare Veluwe). Vanaf 2024 worden dan ook aanzienlijke delen van de natuur rondom Kootwijk, zoals delen van het Kootwijkerzand en van de heidegebieden, in het broedseizoen afgesloten voor bezoekers. Op de zandverstuiving leven en broeden zeldzame en beschermde vogels, waaronder de nachtzwaluw, de boompieper en de tapuit, die een belangrijke signaalfunctie vervullen voor de stand van de kwaliteit van de natuur in het gebied. Daarnaast zien we in de bossen van Kootwijk en op het Kootwijkerzand reptielen zoals de zandhagedis, hazelwormen, gladde slangen en adders. Maar ook zeldzame insecten zoals de kleine heivlinder en de zanddoorworm, die in dreigende houding lijkt op een schorpioen. In de bossen rondom Kootwijk lopen naast edelherten, reeën, wilde zwijnen, dassen, boommarters, hazen, een enkel konijn en inmiddels ook wolven.

1. Toetsingskader voor ontwikkelingen in Kootwijk

De consequenties van kiezen voor natuur

Kiezen voor stilte en natuur en het respecteren van Natura 2000 heeft belangrijke consequenties voor de inwoners maar ook voor ondernemers, recreatie, verkeer en een gemeentelijk beleid dat bij Kootwijk past.

In de toekomst zullen er ongetwijfeld nieuwe ontwikkelingen zijn die Kootwijk raken. Bij elke ontwikkeling zullen alle partijen die daarbij betrokken zijn, er rekening mee moeten houden dat er geen nadelige gevolgen mogen zijn voor de natuur, de stilte en de kleinschaligheid van het dorp. We noemen dit een toetsingskader. De waarden van Kootwijk die minimaal behouden, zo niet verbeterd, moeten worden zijn:

1. Natuur
2. Stilte
3. Kleinschaligheid

Gevolgen voor recreatie en ondernemen

Het gevolg van deze waarden is dat er beperkingen zitten aan ontwikkelingen voor recreatie en ondernemers binnen het dorp. Bij een kleinschalig en stil dorp past bijvoorbeeld geen uitbreiding van de omliggende vakantieparken. Tegen een kwalitatieve impuls van de recreatieparken, met name de Berkenhorst, is geen bezwaar. Tegen uitbreiding van het aantal vakantiewoningen en het toevoegen van faciliteiten (zoals een congrescentrum) is nadrukkelijk wel bezwaar (59% tegen - 34% niet tegen), omdat deze zouden kunnen leiden tot een ander type bezoeker en een aanzienlijke toename van het aantal verkeersbewegingen. Binnen Kootwijk past geen uitbreiding van faciliteiten voor recreatie en/of grootschalig ondernemen. Zou een dergelijke vergunning worden aangevraagd, dan zien we binnen Kootwijk hiervoor geen mogelijkheden.

Gevolgen voor bouwen

Er bestaat binnen Kootwijk vooral behoefte aan het behouden van de kleinschaligheid van het dorp. Hierbij past dus geen of slechts beperkte groei.

Als er dan toch beperkte groei moet komen, dan zou dit vooral moeten gaan naar woningen voor ouderen en jongeren (1 of 2 persoonshuishoudens, 50%) en jonge gezinnen (39%). Dat betekent dat er in dat geval gedacht wordt aan betaalbaar en/of levensloopbestendig bouwen. Die bebouwing zou dan goed in de landelijke omgeving moeten passen, waarbij ook gedacht wordt aan tiny houses, off-grid wonen of een knarrehof als woonvormen.

Verder uit de enquête:

- Een deel van de inwoners zou het op prijs stellen om voor ons dorp een bouwstijlvisie te ontwikkelen (50% voor, 11% geen mening, 39% tegen).
- 28% van de inwoners zou graag huurwoningen zien voor de genoemde doelgroepen.
- Er blijkt animo voor bouwen op eigen terrein/erf (30%) en mantelzorg woningen op eigen terrein (25%). De percelen grond bij de woningen in Kootwijk zijn relatief groot en er is op die manier kans om wel het aantal betaalbare woningen te vergroten zonder hiervoor natuurwaarden op te geven.
- Weinig behoefte aan meer grote villa's (slechts 15%).

Gevolgen voor - en noodzaak van - duurzame ontwikkelingen

Door de geïsoleerde ligging van Kootwijk verwachten we dat nieuwe kabels voor het uitbreiden van het overvolle elektriciteitsnetwerk ons dorp niet snel zullen bereiken. De inwoners van Kootwijk zien duurzaamheid als een belangrijk thema en we verwachten daarom dat de elektrificatie van het dorp snel haar volle omvang bereikt (elektrische auto's en kookplaten, warmtepompen die gas vervangen, etc.). Dan zal de elektriciteitsbehoefte met een factor drie of vier toenemen, terwijl Kootwijk nu al regelmatig grote en langdurige stroomstoringen ervaart.

In Kootwijk is een werkgroep actief die zich buigt over de mogelijkheden om het dorp voor 2030 niet alleen van het aardgas af te koppelen maar ook nagenoeg energieneutraal te maken. Daarbij wordt gedacht aan voor de hand liggende zaken als verbeteren van de isolatie van woningen, het opwekken van zonne-energie en klein- en grootschalige opslag van energie. Dit zou de druk op het energienet verlagen en een grote stap zijn naar verduurzaming. Duurzaamheid staat bij de inwoners op nummer 2 van prioriteiten in ons dorp.

Gevolgen voor verkeer

Kiezen voor stilte, natuur en het respecteren van Natura 2000 heeft ook belangrijke consequenties voor de hoeveelheid uitstoot van het verkeer. Naast de punten van overlast die we in het volgende hoofdstuk bespreken, is de druk op de natuur een grote zorg voor de inwoners.

2. Verkeer beperken en vertragen

Kootwijk ziet verkeersoverlast als één van de grootste problemen en zorgen van de inwoners. Bij een Natura 2000-dorp en de Stille Veluwe past de huidige verkeerssituatie in het dorp niet. Snelheidsbeperkende maatregelen en het autoluw maken van het dorp zijn al jaren veel genoemde denkrichtingen. Sinds het DOP in 2018 kent Kootwijk een werkgroep Verkeer en Parkeren die zich vanuit het dorp heeft ingezet om te komen met oplossingen. Tot dusver is het lastig gebleken om resultaten te behalen. We leggen in ons dorpsplan daarom opnieuw nadrukkelijk de aandacht op deze problematiek.

1. Inwoners merken dat verkeer te hard rijdt, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Met name binnen de bebouwde kom en rondom de Brink wordt dit als gevaarlijk en zelfs bedreigend ervaren. Over het inzetten van snelheidscamera's zijn de inwoners in dorp verdeeld, met een lichte voorkeur voor wèl inzetten (39%).
2. Groepen toeristisch verkeer, met name motorrijders die geen bestemming hebben in Kootwijk en puur voor hun plezier in de zomermaanden door Kootwijk rijden. Kootwijk staat in veel boekjes als 'mooie' route door de Veluwe voor groepen die tochten willen maken. Deze groepen voegen niets toe aan Kootwijk en laten niets achter dan geluidsoverlast en CO₂-uitstoot, wat niet past bij een Stille Veluwe. We willen deze groepen weren uit Kootwijk.
3. Doorgaand vrachtverkeer dat geen bestemming heeft in Kootwijk en dat genoeg alternatieven heeft om anders te rijden, willen we niet meer door ons dorp. Een verzoek tot een verbod op doorgaand vrachtverkeer ligt reeds bij de gemeente en deze behoefte wordt in de enquête wederom bevestigd.
4. Zwaar landbouwverkeer, dat op momenten van (landbouw)werkzaamheden in de omgeving van Kootwijk in groten getale door ons dorp rijdt, veroorzaakt overlast door veel te hard en roekeloos te rijden.
5. De schoolgaande jeugd naar Apeldoorn blijft een punt van zorg. Zij creëren regelmatig verkeersonveilige en/of overlast gevende situaties. We weten dat de politie en de school reeds acties ondernemen richting scholieren en ouders en dat waarderen we. Helaas is daarmee de overlast nog niet opgelost.

3. Voorzieningen en leefbaarheid

Kootwijk is verstoken van nagenoeg alle voorzieningen. Het dorp is niet bereikbaar met openbaar vervoer, er is geen enkele vorm van zorg, er is geen school, er zijn geen winkels, sportzalen of sportvelden. De inwoners vinden dit over het algemeen geen probleem en accepteren dit als gevolg van het wonen in een klein dorp in en nabij de natuur.

Op een aantal gebieden is het toch wenselijk om de leefbaarheid in het dorp te vergroten door het realiseren van een aantal voorzieningen. Voor een levendig (levend!) dorp met eigenheid en sociale cohesie zijn een paar basisvoorzieningen essentieel. Niet alleen nu, maar ook voor de komende decennia.

1. Huisartsenpost dichterbij

Kootwijkers zijn aangewezen op de huisartsenpost (en daarmee ook het ziekenhuis) in Amersfoort of Ede in het geval van nood. Beide liggen, buiten de spits, op ruim een half uur rijden van Kootwijk. In Apeldoorn is een huisartsenpost op 17 kilometer en 'slechts' 18 autominuten, maar hier worden Kootwijkers niet geaccepteerd als patiënt. Tel daarbij op de aanrijdtijd van ambulances van ruim een half uur, dan besef je al snel dat Kootwijkers een probleem hebben. We willen dat Kootwijkers naar de huisartsenpost (en daarmee het ziekenhuis) in Apeldoorn kunnen.

2. Verbeteringen rondom de Brink

Naast handhaving zien de inwoners graag een aantal verbeteringen in en om de dorpskern (De Brink) met als belangrijkste doel om de verkeerssnelheid in het dorp significant te vertragen en daarmee de leefbaarheid rondom de Brink te verbeteren. Een aantal ideeën zijn: autoluw maken tot een verblijfsgebied met 'auto te gast', meer ruimte voor recreëren op de Brink en betere parkeermogelijkheden in de omgeving.

3. Een dorpshuis

Een ruimte die met regelmaat deze functie zou kunnen vervullen, wordt node gemist en kan een essentiële bijdrage leveren aan het sociale welzijn van Kootwijkers. Een ontmoetingsplek waar door Kootwijkers zelf, zou deze ruimte beschikbaar komen, al veel mogelijke invullingen voor zijn bedacht. Van een periodieke borrel tot spelletjes, yoga, breicafé, vergaderlocatie voor dorpsvereniging Kootwijk Vooruit en de dames van de Passage, tot en met een pakket afhaalpunt/automaat.

4. Blad, snoei- en tuinafval

Dit verdwijnt overwegend via groene containers uit het dorp. Wanneer een inwoner grotere hoeveelheden kwijt moet (wat in Kootwijk vaak voorkomt, zeker in het najaar) dan is er geen andere oplossing dan naar de milieustraat Ottelaar in Barneveld te rijden. De rit daar naartoe is milieubelastend, terwijl de bodem van Kootwijk extreem schraal is. De inwoners van Kootwijk zien het als een kans voor milieu en bodem om lokaal een plek te creëren waar we snoei- en tuinafval kwijt kunnen en waar we direct compost van kunnen maken.

5. Treinstation Stroe

Kootwijk is niet aangesloten op het openbaar vervoer. De meeste inwoners snappen en accepteren dit en doen vrijwel alles per auto. Voor (schoolgaande en studerende) jongeren en mensen zonder auto is dit echter wel een uitdaging. Al langere tijd bereiken ons berichten over een mogelijk treinstation in Stroe. Kootwijk juicht dit van harte toe. Daarnaast zouden inwoners graag ook een busverbinding gerealiseerd zien tussen Kootwijk, de omliggende dorpen en het toekomstig treinstation. Dit zou zowel praktisch als klimaattechnisch gezien een betere ontsluiting van Kootwijk betekenen.

Conclusie

De inwoners van Kootwijk vinden het goed toeven in ons kleine groene dorp. Men voelt zich veilig en de sociale cohesie is goed. Voor nagenoeg alles kan Kootwijk rekenen op vrijwilligers (o.a. voor sociale activiteiten en werkgroepen in Kootwijk Vooruit, zwerfvuil opruimen, Kootwijk Groen, Kootwijk Energie Neutraal en verschillende culturele initiatieven) die zich inzetten voor hun dorp. Mensen zijn erg betrokken en praten graag mee over de onderwerpen die spelen.

Men accepteert dat er niet veel voorzieningen zijn in Kootwijk. De inwoners hebben slechts behoefte aan een enkele verbetering van de voorzieningen. De natuur, de stilte en de kleinschaligheid zijn de Kootwijkers dierbaar en men verdedigd deze waarden met verve. Voor de toekomst is het daarom belangrijk om deze waarden mee te nemen in alle besluiten over het dorp.

Het verkeer is de grootste zorg, die bovendien al jarenlang gevoeld wordt in het dorp. Op ieder wijkplatform en in alle bijeenkomst in het dorp komt dit onderwerp terug. Bovendien ziet het er naar uit dat, wanneer we niets doen, de verkeersdrukke nog verder zal toenemen door de groei van de omliggende gemeenten en dorpen. Er is echt actie nodig om het verkeer in Kootwijk te vertragen en te verminderen.

Nawoord

Bij het opstellen van dit dorpsplan hebben een klankbordgroep van inwoners (bestaande uit Marjo van den Berg, Geertje van den Brink, Friso van Emst, Jeroen Leuring, Walter Vesters en Marien Visser) en het bestuur van Kootwijk Vooruit (bestaande uit Roel van Ee, Nicolette Bakhuisen, Corrie Ekkelenkamp en Eveliene de Jager), op basis van het eerdere DOP uit 2018 en de uitslag van de enquête in 2023, keuzes gemaakt. Zo zijn in het dorpsplan 2023 alleen die onderwerpen overgenomen die direct herleidbaar zijn naar een behoefte uit het DOP 2018 of die duidelijk naar voren zijn gekomen uit de enquête. De uitslag van de enquête is per email gedeeld met de inwoners. De uitslag is ook nog op te vragen via info@kootwijkvooruit.nl.

Een aantal zaken heeft het Dorpsplan 2023 niet gehaald, maar noteren we hier als een onderwerp om eens verder over te praten met elkaar, bijvoorbeeld op een wijkplatform.

Overgenomen van de voormalige DOP werkgroepen:

- Te veel verkeersborden in het dorp (DOP werkgroep Verkeer & Parkeren)
- Adviesrapport met o.a. verbeteren van de biodiversiteit (DOP werkgroep Natuur). Dit onderwerp is ook een aantal keer in de enquête genoemd.

Genoteerd uit meerdere reacties op de open vragen van de enquête:

- Oproep voor een wolven-plan (natuur en veiligheid)
- Regenwater niet via het riool Kootwijk weer laten verlaten (natuur)
- Cameratoezicht bij de ingangen van het dorp (veiligheid)